

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering forskarutbildning

Lärosäte: Lunds universitet
Forskarutbildningsämne: Litteraturvetenskap
Licentiatexamen: Nej
Doktorsexamen: Ja

Skriv en självvärdering per utbildning som leder fram till den examen som ska utvärderas. Självvärderingen baseras på bedömningsgrunder inom områdena:

- Förutsättningar
- Utformning, genomförande och resultat
- Doktorandperspektiv
- Arbetsliv och samverkan

För en mer preciserad vägledning till lärosäten vad gäller bedömningsgrunder, se *Vägledning för utvärdering av utbildning på forskarnivå*.

- Självvärderingen indelas i enlighet med rubrikerna som anges nedan. Eventuella underrubriker kan lärosätet fritt beslut om.
- Lärosätet ombeds att göra en så reflekterande självvärdering som möjligt, identifiera styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra att hög kvalitet nås i utbildningen. Tyngdpunkten på självvärderingen ska ligga mer på värdering än på beskrivning. Lärosätet ombeds belysa med exempel.
- Självvärderingen ska utgå från aktuella förhållanden för utbildningen
- Självvärderingen ska inte överstiga 30 sidor exklusive efterfrågade bilagor.
- Självvärderingen ska kunna stå för sig själv, d v s det ska inte inkluderas länkar. Om lärosätet anser att kursplaner krävs för att styrka det som står kan dessa laddas upp i UKÄ direkt.
- Som bilaga till självvärderingen ifylls angivna tabeller och publikationslistor, se Bilaga 1 i vägledningen, *Instruktion för bilagor till självvärderingen*.
- Samtliga tabeller laddas upp i Excelformat i UKÄ Direkt. Publikationslistor laddas upp i Word- eller PDF-format i UKÄ-Direkt.

Bakgrundsinformation

Självvärderingen inleds med en beskrivning av forskarutbildningsämnet och utbildningen. Redogör övergripande för utbildningens organisation, upplägg och inriktning. Redogör även för hur länge utbildningen har getts vid lärosätet.

De högskolor som har ett område för forskarutbildning, inom vilket ett forskarutbildningsämne som ska utvärderas ingår, beskriver det område ni har examenstillstånd inom och hur forskarutbildningsämnet förhåller sig till detta område

Forskarutbildningen i litteraturvetenskap vid Lunds universitet är väl etablerad och kopplad till en omfattande och mångsidig litteraturvetenskaplig forskning. Utbildningen bedrivs sedan 2007 inom ramen för storinstitutionen Språk- och litteraturcentrum (SOL). Under den senaste femårsperioden har 9 doktorer examinerats i ämnet.

Det yttersta ekonomiska, administrativa och innehållsliga ansvaret för utbildningen är centraliserat till de Humanistiska och Teologiska fakulteterna (HT-fakulteterna). Det är HT-fakulteterna som beslutar om de ekonomiska ramarna och därmed avgör hur mycket fakultetsmedel som kan disponeras för doktorandtjänster. Under höstterminerna får forskarutbildningsämnena äska det antal tjänster man önskar inom den av HT beslutade ramen. Beslut om tilldelning och utlysning av tjänster liksom om anställning av doktorander görs av HT:s prodekan med ansvar för forskarutbildning efter förslag från fakulteternas forskningsnämnd. Det är också HT som beslutar om Allmänna studieplaner, kursplaner, slutligt fastställer/godkänner doktorandernas Individuella studieplan samt beslutar om opponent och betygsnämnd i samband med disputation.

Institutionernas eller ämnenas roll när det gäller forskarutbildningen är att genomföra den utbildning som HT beslutar om, beställer och har det formella ansvaret för. I litteraturvetenskap, liksom inom alla andra forskarutbildningsämnen på SOL, finns det en medarbetare med ansvar för forskning och forskarutbildning (FFU-ansvarig) – för närvarande professor Torbjörn Forslid – samt ett Handedarkollegium, som består av forskare och lärare inom ämnet. Handedarkollegiet har en beredande roll i frågor som gäller utlysning och tillsättning av doktorandanställningar och kollegiets förslag passerar även SOL:s styrelse på sin väg till HT:s forskarutbildningsnämnd.

Det formella personalansvaret för ämnets doktorander ligger på föreståndaren för den av SOL:s fem sektioner – Sektion 2 – där litteraturvetenskap tillsammans med filmvetenskap, författarskolan och teaterns teori- och praktik är placerade. Sektionsföreståndare är docent Cristine Sarrimo.

SOL:s alla FFU-ansvariga bildar institutionens FFU-utskott, som har en beredande och rådgivande roll i förhållande till SOL:s styrelse. Detta utskott leds av SOL:s biträdande prefekt med ansvar för forskning och forskarutbildning, för närvarande docent Henrik Rahm.

Den ämnesmässiga och teoretiska bredd som kännetecknar forskningen inom ämnet litteraturvetenskap på SOL, erbjuder doktorander rika möjligheter att i dialog med sina handledare självständigt formulera avhandlingsämnena. På den litteraturvetenskapliga avdelningen vid SOL-centrum bedrivs både forskning om svensk litteratur och annan nordisk och västerländsk litteratur samt om världslitteraturen i vid mening. Vid avdelningen bedrivs för närvarande forskning inom främst följande områden: litteraturen i samhället, litteratur och natur, litterär självframställning, barn- och ungdomslitteratur, den lyriska texten, *medical*

humanities, litteratur under tidigmodern tid och världslitteratur och världsomspännande Scandinavian Studies.¹ Doktorandernas avhandlingsprojekt ansluter i varierande grad till dessa forskningsinriktningar.

Den forskningsmiljö där ämnets doktorander får sin utbildning erhöi i den senaste utvärderingen – HTRQ 14 – slutomdömet ”*Excellent (5)*” på en femgradig skala.² Därtill kommer den spetskompetens bland avdelningens forskande handledare som exempelvis större externfinansierade forskningsprojekt vid den litteraturvetenskapliga avdelningen vittnar om. Sedan 2014 har avdelningens forskare sammantaget beviljats 6 anslag från Vetenskapsrådet, 3 från Riksbankens Jubileumsfond samt ytterligare 6 större anslag från övriga stiftelser.

Den nu gällande Allmänna studieplanen för utbildning på forskarnivå till doktorsexamen beslutades 2017-12-07 (Dnr U 2017/648). Utbildningen är inriktad både på svensk litteratur, som studeras ur olika perspektiv (estetiska, historiska och samhällsliga) och på internationell litteratur och litteraturvetenskaplig teoribildning. Utbildningen öppnar sig också mot andra kulturella medier.

Utbildningen syftar vidare till breddning av doktorandens litterära och litteraturhistoriska fördjupning avseende förmågan att med hjälp av relevanta teorier tolka litterära texter på ett metodiskt medvetet sätt. Därtill kommer ökad förmåga att i olika sammanhang förmedla och värdera litteratur.

Utbildningens 240 högskolepoäng (hp) fördelar sig på en avhandlingsdel om 180 hp och en kursdel om 60 hp. Inom kursdelen finns två obligatoriska kurser. Dels en för alla doktorander på de humanistiska och teologiska fakulteterna gemensam introduktionskurs om 7,5 hp, dels en övergripande ämneskurs i litteraturvetenskap omfattande 52,5 hp. Den senare kursen består i sin tur av olika delkurser, både valfria och obligatoriska. Till de obligatoriska kurserna hör Introduktion till forskarutbildningen i litteraturvetenskap (7,5 hp) (se bilaga). En inledande högskolepedagogisk baskurs (3 hp) är också obligatorisk för de doktorander som ska undervisa. Övriga kurser som doktoranden genomgår förtecknas i den individuella studieplanen.

Den nuvarande forskarutbildningen i litteraturvetenskap fick sin utformning och struktur i samband med Bolognareformen 2007. Därefter har ämnets allmänna studieplan endast genomgått smärre förändringar. I den revidering av den allmänna studieplanen som gjordes 2013 ändrades namnet på utbildningen från ”Litteraturvetenskap, allmän inriktning” till endast ”Litteraturvetenskap”. Samtliga disputerade doktorer under de senaste fem åren (tabell 1b) har genomfört sin utbildning enligt den äldre studieplanen. Av de fem aktiva doktoranderna vårterminen 2018 (tabell 1a) tillhör en person den äldre studieplanen och fyra den reviderade studieplanen från 2013. Trots existensen av mer än en allmän studieplan har vi endast *en* forskarutbildning i litteraturvetenskap. Samtliga aktiva doktorander, oavsett om de har antagits före eller efter 2013, befinner sig i samma forskarutbildningsmiljö, med samma handledare ochHandledarkollegium, samma forskarseminarier etc.

Det finns ett antal inskrivna doktorander utan aktivitet som antogs före forskarutbildningsreformen i slutet av 1990-talet. Om någon av dessa vill slutföra sin utbildning och har ett nästan färdigt avhandlingsmanus bistår vi med nödvändiga insatser.

¹ <http://www.sol.lu.se/litteraturvetenskap/forskning/>

² HTRQ 14. *An Evaluation of Research at The Joint Faculties of Humanities and Theology*. Lund University, ed. Marianne Thormählen, Lund 2014, s. 160.

Förutsättningar

Personal

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Relatera till ifylld och bilagd tabell över handledare och lärare.

Bedömningsgrund:

Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga, pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Varje doktorand som antas tilldelas en handledare samt en biträdande handledare.Handledarkollegiet i ämnet lämnar ett förslag på handledare till HT-fakulteternas Forskarutbildningsnämnd som fattar det formella beslutet. Huvudhandledaren ska vara docentkompetent, anställd vid Lunds universitet och ha genomgått handledarutbildning. Den biträdande handledaren ska ha doktorsexamen. En doktorand som vill byta handledare kontaktar sin handledare, sektionens föreståndare eller talar med Handledarkollegiets ordförande som är ämnets Forsknings- och forskarutbildningsansvarige (FFU-ansvarig) i SOL-institutionens FFU-utskott där institutionens FFU-prefekt är ordförande. Ny handledare föreslås av Handledarkollegiet efter samråd med doktoranden och utses av FFU-prefekten.Handledningstiden per doktorand är 80 timmar/läsår, totalt 320 timmar, fördelade på de två handledarna.

Ämnet litteraturvetenskap har under vårterminen 2018 5 professorer (1 kvinna och 4 män). Från och med ht 2018 finns 4 professorer (1 kvinna och 3 män). Sedan 2013 har HT-fakulteterna vid Lunds universitet stoppat möjligheten till befordran till professor vilket förhindrat docenter att ansöka. Dessutom finns 6 lektorer tillsvidareanställda på heltid (3 kvinnor & 3 män, 5 av dessa är docenter), 1 lektor i medicinsk humaniora med litteraturvetenskaplig inriktning (kvinna, som 2018 ska ansöka om docentbefordran), 2 tillsvidareanställda forskare (1 man och 1 kvinna, båda docenter), 1 postdoc (man, ansöker om docentbefordran 2018) (se tabell 2 och 3). Dessa personer bildar ämnets Handledarkollegium som även består av 1 doktorandrepresentant. Vt 2018 finns 5 aktiva doktorander i ämnet och ytterligare 1 kommer att anställas från och med ht 18. Med hänvisning till nuvarande och framtida antalet docenter är tillgången till framtida handledare därmed mycket god oavsett om antalet professorer kommer att minska på grund av pensionering och fortsatt befordringsstopp. Enligt HT-fakulteternas nuvarande beslut ska litteraturvetenskap i framtiden ha 2 professorer. Då ämnet litteraturvetenskap är en avdelning i en sektion, som i sin tur är en del i en stor institution, finns även en bred handledarkompetens att tillgå utanför sektionen. Litteraturvetenskaplig inriktning med handledarkompetenta lärare finns i språkämnen engelska, franska, spanska, tyska, ryska, kinesiska, jiddisch och arabiska.

Handledarkompetensen är bred – även vad gäller den språkliga kompetensen. Handledarnas forskning täcker litteratur från antiken till nutid; litteraturhistorieskrivning; olika genrer; litteraturen, författaren och läsaren i samhället; förlagsstudier; världslitteratur och

komparativa studier samt litteratur och medicin/hälsa. Vid antagning av doktorander tas ställning till om adekvat kompetens finns iHandledarkollegiet, då handledare i första hand rekryteras från kollegiet och inte utanför SOL-institutionen. Handledarnas kompetens bör matcha doktorandens ämnesval vilket övervägs innan handledare föreslås av kollegiet. Handledarnas kompetens motsvarar därmed doktorandernas forskningsämnen som för närvarande rör svensk poesi under 1970- och 80-talet, svensk erotisk litteratur från 1800- och 1900-talet, samtida populärvetenskap, läspraktiken i svensk litteraturvetenskap samt interaktioner mellan genre- och mediesystem under 1900-talet. Handledarna är väl meriterade vad gäller samverkan med forskare nationellt och internationellt samt är framgångsrika i att erhålla externa forskningsmedel.

Vad gäller kursgivning inom ramen för forskarutbildningen finns med andra ord en mycket god kompetens för att både utveckla befintlig obligatorisk introduktionskurs inom utbildningen samt att ansvara för kursgivning. Läsåret 2017 påbörjades revideringen av den nuvarande obligatoriska introduktionskursen. En docent utvecklade ett kursförslag tillsammans med en postdoc samtHandledarkollegiets doktorandrepresentant. Detta tillgodosedde doktorandgruppens inflytande. Kursens obligatoriska poängantal ökade från en delkurs à 7,5 hp till tre delkurser à 7,5 hp, vilket innebär att forskarutbildningens allmänna studieplan måste revideras. Målsättningen är att beslut om ny reviderad studieplan ska fattas av HT-fakulteternas Forskarutbildningsnämnd under höstterminen 2018 och därmed gälla för doktorander antagna från och med 2019. För övrigt erbjuds doktoranderna kursgivning varje år inom ramen för det nationella forskarutbildningssamarbetet i litteraturvetenskap.

Förutsättningar

Forskarutbildningsmiljö

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Relatera till ifyllda och bilagda tabeller.

Bedömningsgrund:

Forskningen/den konstnärliga forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig/konstnärlig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Som framgår av tabell 2 och 3 består den litteraturvetenskapliga forskningsmiljön på SOL, där doktoranderna får sin utbildning, av ett stort antal tillsvidareanställda forskare och lärare: 5 professorer (4 stycken från och med ht18), 5 lektorer/docenter, 2 lektorer, 2 forskare/docenter samt 1 postdok. Till detta kommer 8 anknutna forskare. Den forskning som bedrivs inom avdelningen kännetecknas av ämnesmässig och teoretisk bredd med särskild inriktning på några utpekade profilområden: litteraturen i samhället, litteratur och natur, litterär självframställning, barn- och ungdomslitteratur, den lyriska texten, *medical humanities*, litteratur under tidigmodern tid och världslitteratur och världsomspännande Scandinavian Studies. Doktorandernas avhandlingsprojekt ansluter i varierande grad till dessa forskningsinriktningar.

Som nämnts erhöll denna litteraturvetenskapliga forskningsmiljö slutomdömet ”*Excellent (5)*” (på en femgradig skala) i den senaste kvalitetsutvärderingen av forskningen på HT-fakulteterna vid Lunds universitet. Under de senaste fem åren har avdelningens forskare beviljats 6 anslag från Vetenskapsrådet, 3 från Riksbankens Jubileumsfond samt ytterligare 6 större anslag från övriga stiftelser.

Det finns också en stark tradition inom ämnet vad gäller samverkan med det omgivande samhället. Praktiskt taget samtliga forskare/lärare inom avdelningen är aktiva i detta sammanhang genom att exempelvis skriva litteraturkritik och andra kulturartiklar, verka som tidskriftsredaktörer, medverka i olika medier, framträda på Bokmässan eller i Lunds universitets forskarturné etc.

En helt central mötesplats i vår forskarutbildning utgörs av Forskarseminariet, som sedan många år tillbaka äger rum minst varannan tisdag kl. 15–17. Traditionellt har seminariet letts växelvis av två seniora professorer, men sedan 2015 deltar avdelningens samtliga lärare i planeringen och driften av seminariet enligt ett rullande schema. Seminariets huvudsakliga funktion är att ge doktoranderna möjlighet att presentera och få kritisk respons på delar av sina avhandlingsarbeten. Men även de anställda forskarna/lärarna uppmuntras att ventilera pågående eller avslutade forskningsprojekt vid seminariet. Tanken är att doktoranderna på så sätt ska få inblick i hur litteraturforskning bedrivs av etablerade och erfarna forskare. Ett par gånger per termin brukar seminariet dessutom gästas av inbjudna forskare, inte sällan från andra universitet, som håller föredrag eller bidrar med upplägg till diskussioner kring ett

särskilt ämne. Som en konsekvens av att antalet doktorander vid avdelningen har minskat har seminarieverksamheten under senare år i mindre grad koncentrerats till framläggningar av avhandlingskapitel och i högre grad baserats på diskussioner kring litteraturvetenskapliga frågeställningar av mer generell natur. Under några terminer har ett specifikt tema (exempelvis litteraturhistorieskrivning eller världslitteratur) legat till grund för seminariet. Större uppmärksamhet har även ägnats åt postdoktorernas situation, bland annat genom diskussioner av hur man går till väga vid ansökningar om forskningsmedel.

Vid sidan av den litteraturvetenskapliga avdelningens interna forskarseminarium finns det andra seminarier med litteraturvetenskaplig inriktning vid Språk- och litteraturcentrum. Av särskild relevans för doktoranderna i litteraturvetenskap är Forum för komparativ litteraturvetenskap (Komplitt), som drivs av lärare från ett flertal avdelningar med litterär inriktning vid institutionen, och Poesi-seminariet, som har initierats av en grupp litteraturvetenskapligt orienterade doktorander och studenter. Men doktoranderna har även möjlighet att delta i Film- och mediehistoriska seminariet och de seminarier med litteraturvetenskaplig inriktning som drivs av avdelningarna för Engelska respektive Franska. Dessutom är de välkomna att delta i de tvärvetenskapliga och tvärinstitutionella seminarier, symposier och workshoppar som fortlöpande arrangeras av Centre for Scandinavian Studies Copenhagen-Lund (CSS).

Avdelningen för litteraturvetenskap lägger stor vikt vid att doktoranderna på ett tidigt stadium får goda kontakter med det internationella forskarsamhället. Tillfällen till detta erbjuds inte minst inom CSS, som är ett samarbetsorgan mellan Språk- och litteraturcentrum och Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab vid Köpenhamns universitet och som har väletablerade förbindelser med en lång rad skandinaviskt orienterade universitetsinstitutioner i utlandet. Sedan flera decennier har den litteraturvetenskapliga avdelningen även ett fast avtal med The School of Criticism and Theory, Cornell University i USA, om att årligen sända en eller ett par av sina doktorander på en av skolans sommarkurser. Praktiskt taget samtliga doktorander som avlagt examen under de senaste tio åren har utnyttjat detta erbjudande. Nyligen har avdelningen dessutom upprättat ett samarbetsavtal med den skandinaviska institutionen vid Edinburgh University, vilket i framtiden ger goda möjligheter för utväxling av studenter och lärare. I samband med att avtalet ingicks under våren 2017 var en stor grupp lärare och doktorander från den litteraturvetenskapliga avdelningen på besök i Edinburgh, varvid doktoranderna presenterade sina respektive avhandlingsprojekt för sina skotska kolleger. Ett liknande samarbete är under utveckling med University of Nottingham.

Som ett led i internationaliseringen uppmuntras doktoranderna även att vid något tillfälle i sin utbildning tillbringa längre perioder – i regel en termin – vid ett utländskt universitet. Med ekonomiska bidrag från STINT, Erasmus eller någon av Lunds universitets stipendiefonder har doktorander från avdelningen under senare år bedrivit studier och forskning vid universitet i Paris, Berlin, München, Cambridge, New York och Santa Barbara. Därigenom har de inte bara förkovrat sig i främmande språk och fått inblick i hur litteraturvetenskaplig forskning bedrivs i andra länder, utan också etablerat personliga kontakter och sociala nätverk av mycket stor betydelse för deras framtida karriärer.

Avdelningen ser dessutom gärna att doktoranderna deltar med föredrag i internationella konferenser och symposier med relevans för avhandlingsarbetet. Tack vare doktorandernas "Ograderade medel" från Humanistiska och teologiska fakulteterna (för närvarande 25 000 kr) och de många resestipendier som varje termin delas ut av Lunds universitet finns det praktiska förutsättningar för detta, och så har också skett i mycket stor utsträckning under senare år. När våra doktorander har slutfört sin forskarutbildning är de således vana vid att på egen hand skriva och hålla föredrag på engelska i internationella forskarmiljöer.

Utformning, genomförande, resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att doktoranden, när examen utfärdas, kan visa bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik/konstnärliga forskningsmetoder inom forskarutbildningsämnet.

Forskarutbildningen i litteraturvetenskap ska ge doktoranden en bred kunskap och förståelse inom ämnet. Detta innebär mer specifikt att doktoranden ska ha en bred skönlitterär beläsenhet och bred litteraturhistorisk kunskap. Till detta kommer fördjupade kunskaper om litteraturvetenskapliga metoder och teorier.

Centralt i detta sammanhang är forskarutbildningens olika kursmoment. Utbildningens 240 högskolepoäng (hp) fördelar sig på en avhandlingsdel om 180 hp och en kursdel om 60 hp. Inom kursdelen finns två obligatoriska kurser. Dels en för alla doktorander på de humanistiska och teologiska fakulteterna gemensam introduktionskurs om 7,5 hp, dels en ämneskurs i litteraturvetenskap omfattande 52,5 hp. I den sistnämnda ingår en likaledels obligatorisk Introduktion till forskarutbildningen i litteraturvetenskap (7,5 hp).

Den erfordrade skönlitterära beläsenheten och litteraturhistoriska kunskapen inhämtas företrädesvis via de historiska kurser som inkluderas i forskarutbildningen. Då doktorandantagningen har begränsats under senare år har ett nationellt samarbete etablerats för att uppfylla kraven på avancerade forskarkurser, särskilt sådana med historisk inriktning. I NRFL, det nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskap i Sverige, samarbetar samtliga nationella litteraturvetenskapliga avdelningar eller institutioner för att säkerställa undervisningskurser i ett läge då enskilda avdelningar eller institutioner med endast ett fåtal antagna doktorander har svårt att möjliggöra ett undervisningsutrymme. ”Det efter doktorandtjänsternas införande krympande antalet doktorander samt deras fördelning på ett större antal lärosäten hade lett till en situation där lärosätena inte kunde ge doktorandkurser i egen regi i samma utsträckning som tidigare och där doktorandseminarierna på vissa håll fått så få deltagare att de icke längre upplevdes som tillräckliga för ventilerings av handlingskapitel och utkast till sådana.” Så motiveras tillblivelsen av NRFL (tidigare NRFUL) i stadgarna. Det förra är giltigt för litteraturvetenskap i Lund, dvs svårigheten att ge doktorandkurser i egen regi, dock inte det senare, dvs en fungerande seminarieverksamhet. Rådets verksamhet fokuserar särskilt på uppgiften att anordna historiska kurser med hög kvalitet för doktoranderna. Vid det årliga mötet i juni varje år planeras sådana med god framförhållning. Sedan första kursgivningen om ”Romantiken” 2012 vid Stockholms universitet har en rad universitet och högskolor erbjudit historiska kurser om 7,5 hp: ”Renässansen” i Linköping med start 2013, ”Perspektiv på antiken” i Göteborg 2014, ”Europeisk 1700-talslitteratur” i Lund 2015, ”Mellan romantik och modernt genombrott’: Romanens tid” på Södertörn 2016 (och i Umeå januari 2017) samt en kurs i bok- och

mediehistoria i Uppsala 2017. Under 2018 erbjuder Linköping och Stockholm därtill i samarbete kursen ”Perspektiv på medeltiden”. En barockkurs med fokus på 1600-tal planeras inför 2019.

Dessa historiska kurser har utvärderats muntligt efter genomförande och examination. Examinationen har bestått av självständigt utformade forskningsuppgifter som redovisats i form av paper eller essä, vilka framlagts vid seminarier vid kursens slutförande. Bland våra litteratordoktorander har merparten genomgått kurser i NRFL:s regi, vilket framgår av deras individuella studieplaner.

Till dessa nationella doktorandkurser kommer individuella läskurser som doktoranden fastställer i samråd med sina handledare. Dessa läskurser är ofta inriktade mot olika teoretiska fält eller forskningsområden, men kan också ha litteraturhistorisk profil. Det kan exempelvis handla om ”Teoretiska och historiska perspektiv på erotisk litteratur” (7,5 hp), ”Tragedi som filosofi” (7,5 hp) eller ”Ämneshistoria: om svensk litteraturvetenskap 1960-2000” (7,5 hp).

Den kunskap och förståelse som gäller vetenskaplig metodik och teori, i allmänhet men framför allt inom ämnet litteraturvetenskap, har också sin givna plats inom kursutbudet på forskarutbildningen. Dessa frågeställningar introduceras i samband med HT-fakulteternas områdesgemensamma och obligatoriska introduktionskurs för nyblivna doktorander. Kursen består av fyra moment. Det första gäller ”Vetenskapsteori” och introducerar grundläggande vetenskaps- och kunskapsteoretiska begrepp och metoder. Momentet ”Humanistisk och teologisk forskning” introducerar forskningen inom HT-fakulteterna men belyser också forskningens plats och roll i samhället. Momentet ”Vetenskaplig publicering” belyser de samtida villkoren för vetenskaplig publicering. Momentet ”Rättigheter och skyldigheter”, slutligen, ger doktoranderna kunskap om det regelverk som styr forskarutbildningen (se bilaga).

Litteraturvetenskapens egen teoretiska och metodiska introduktionskurs består av en obligatorisk del om 7,5 hp och en valfri del om 7,5 hp. Den obligatoriska delen omfattar sju områden, vilka i sin tur innehåller olika delmoment: A) Grundläggande problemställningar B) Ämneshistoria, ämnesidentitet, litteraturhistorieskrivning, C) Textanalysens grundfrågor/Hermeneutik, D) Textproduktion, E) Textens element, F) Textanalys och G) Textreception (se bifogad litteraturlista).

Den valfria delkursen innehåller en mängd ytterligare teoretiska inriktningar – såsom ekokritik, genusteori, performativitet, retorik, världslitteratur/postkolonialism etc. Tanken är att doktoranden här ska specialisera sig på två eller tre av dessa teoretiska inriktningar.

Denna introduktionskurs skapades hösten 2011. Det har dock funnits ett behov av att revidera denna kurs, både att uppdatera den och utveckla den. Ett sådant arbete har under det senaste året initierats av Handledarkollegiet, som lät en arbetsgrupp bestående av en senior docent, en postdokforskare och en doktorand arbeta fram ett nytt kursförslag. Den nya Introduktionskursen kommer istället för en obligatorisk och en valfri delkurs att omfatta *tre* obligatoriska delkurser om vardera 7,5 hp (se bilaga). Den första av dessa delkurser, ”Humaniora som vetenskap”, har ett ämneshistoriskt fokus men sätter också in litteraturvetenskapen och humaniora i en bredare vetenskaplig kontext. Även den andra delkursen ”Litteraturvetenskapliga klassiker” har en ämnesorienterad inriktning. Här får doktoranderna konkret gå i närkontakt med och analysera ett antal centrala verk inom ämnet.

Inom ramen för den tredje delkursen, "Litteraturvetenskapen idag", kan doktoranderna specialstudera några samtida teoretiska fält. Målsättningen är att denna reviderade och utökade introduktionskurs ska infogas i den Allmänna studieplanen under hösten 2018 och därmed gälla för de doktorander som antas från och med 2019.

De individuella läskurserna är som framgått avgörande även vad gäller den teoretiska och metodiska kunskapsinhämtningen, då de vanligen är inriktade mot just dessa frågeställningar. Bland dessa individuella läskurser kan nämnas "Receptionsteori" (7,5 hp), "Modern metaforsteori" (7,5 hp) och "Evolution and Literature" (7,5 hp).

Utöver kursgivningen tillhör seminarieverksamheten en av utbildningens viktigaste beståndsdelar vad gäller kunskap och förståelse. Detta gäller för teori och metod såväl som för litteraturhistorisk fördjupning. Hösten 2017 var således seminariet inriktat på historiens roll i litteraturvetenskapen (se bilaga). Terminens program innehöll seminarier om exempelvis "Historiens roll i litteraturvetenskapen. Presentation av höstens tema och seminarieprogram" (5/9 2017); "Historiebruk – historiekultur. Ulf Zander, professor i historia, inleder en diskussion" (3/10 2017); "Historiedidaktik. Diskussion kring historiedidaktisk problematik med utgångspunkt i begreppen historie- medvetande & presentism" (31/10 2017); "Att skriva nordisk litteraturhistoria. Margareta Petersson och Rikard Schönström presenterar *Nordens litteratur* (2017)" (7/11 2017).

Vårterminen 2018 har forskarseminariet istället haft inriktning mot Världslitteratur, ett dynamiskt och expansivt forskningsfält med ett stort antal utmanande teoretiska och metodiska frågeställningar. De olika seminarierna har handlat om exempelvis "World Literature, Nordic World Literature och litteraturvetenskapens internationalisering" (6/2 2018); "Exploring the Cosmopolitan-Vernacular Exchange" (27/3 2018) och "How to Study Nordic World Literature (22/5 2018)

Gästföreläsare är ett viktigt instrument för att presentera de forskarstuderande för olika teorier och perspektiv. I exemplen på litteraturhistoriska seminarier ovan återfanns två gästföreläsare, en historiker och en litteraturvetare från ett annat lärosäte. Även internationella gästföreläsare är vanligt förekommande. Vårterminen 2018 gästades forskarseminariet bland annat av Magdalena Wasilewska-Chmura från universitetet i Krakow och Andrew Taylor från Edinburgh University. I samarbete med Forum för komparativ litteraturforskning (Komplitt) arrangerade litteraturvetenskap därtill en gästföreläsning med Robert Tally från Texas State University, en av världens ledande forskare i geokritik. Ett liknande samarbete inför hösten 2018 innebär istället att Rita Felski besöker den litteraturvetenskapliga SOL-miljön (4/9 2018). Till detta kommer en inte obetydlig mängd övriga gästföreläsare på SOL. Komplitt besöks exempelvis under hösten av Sandra Richter, professor i Stuttgart.

Som tidigare framhållits medverkar merparten av våra doktorander under sin utbildningstid i den sex veckor långa sommarkursen The School of Criticism and Theory vid Cornell University. Kurserna där har främst teoretisk inriktning, men innehåller även litteraturhistoriska moment och skönlitterära texter.

Utformning, genomförande, resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att doktoranden, när examen utfärdas, kan visa förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade (konstnärliga) uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranden ska också visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Relationen mellan handledare och doktorand spelar en central roll i forskarutbildningen. Det gäller inte minst för planeringen och struktureringen av doktorandens verksamhet. Den planering som görs och de tidsramar som sätts upp i samarbete mellan doktorander och handledare kodifieras fortlöpande i den individuella studieplanen (ISP), vilken tillstyrks av institutionens FFU-prefekt och sedan fastställs av HT:s forskarutbildningsnämnd. Doktorandens ISP revideras och justeras varje termin allt efter som avhandlingsarbetet och kurstagningen fortskrider. På detta sätt tränas doktoranden kontinuerligt i planering och att sätta upp rimliga tidsramar. Planeringen är också ett sätt att stödja progression i doktorandens utbildning. I de fall planeringen eller tidsramarna inte följs måste detta diskuteras, förklaras och åtgärdas i ISP.

Sedan revideringen av forskarutbildningen i samband med Bolognaprocessen 2007 har inga doktorander hoppat av utbildningen. Av de tio doktorander som antogs mellan 2008 och 2012 har nio disputerat. Den tionde planerar att disputerar under hösten 2018. Mediantiden för de disputerades forskarstudier har varit 6 år, vilket inkluderar förlängning på grund av institutionstjänstgöring (företrädesvis undervisning), eventuell föräldradighet och internationella vistelser, som har finansierats via stipendier.

En central aspekt av detta kunskapsmål är förstås förmågan att bedriva vetenskaplig forskning, vilket bland annat inkluderar analys och tolkning av litterära texter, kunskap om centrala teorier och metoder på området samt förmågan att använda dessa teorier och metoder. Till detta kommer förmågan att förhålla sig kritiskt, självständigt och reflexivt inför tidigare forskning på området. Dessa färdigheter och förmågor tränas från första dag i forskarutbildningen och är genomgående i samtliga moment i utbildningen. Det gäller för handledarsamtal mellan doktorander och handledare, för kursgivningen och examinationen av denna, för seminarieverksamheten och konferensdeltagandet. Förmågan till kritisk analys och reflektion är över huvud taget en av de viktigaste aspekterna i samband med rekryteringen av nya doktorander.

Färdigheten och förmågan att skriva utvecklas också kontinuerligt under utbildningen, det gäller både det specifikt vetenskapliga skrivandet och skrivande i allmänhet. HT-fakulteterna understödjer denna verksamhet. Höstterminen 2016 arrangerade man exempelvis en workshop om skrivprocess och internationell publicering.

Presentation av doktorandernas forskning och forskningsresultat sker på flera sätt. Den första presentationen av forskningsresultat sker vanligen inför handledarna, som diskuterar analysernas förtjänster och eventuella svagheter. Därefter följer framläggning och presentation på ämnets forskarseminarium. Här får doktoranden – förutom den framlagda texten – muntligt bemöta frågor kring tolkning och analyser, teorier och metoder. Nästa steg för doktoranden är att presentera sina forskningsresultat på en nationell eller internationell konferens. Våra doktorander uppmanas att åka på konferenser med relevans för avhandlingsarbetet och har, som framgått, också goda möjligheter att få dessa konferensresor finansierade via interna litteraturvetenskapliga fonder eller fakultetsövergripande rese- och stipendiefonder.

The School of Criticism and Theory är i det internationella sammanhanget något av en hörnsten, då det rör sig om en ytterligt kvalificerad internationell lärar- och doktorandgrupp. Doktoranden får där under sex veckor träna sig att framlägga och bemöta vetenskapliga argument av olika slag.

Under forskarutbildningen uppmanas doktoranderna också att på olika sätt – dock i rimlig mängd – samverka med det omgivande samhället. Detta är, menar vi, inte minst viktigt för ett ämne som litteraturvetenskap, som får mycket av sin legitimitet i relation till kulturvärlden och en intresserad allmänhet. Det kan för doktoranderna handla om offentliga föredrag på Humanist- och Teologdagarna på vårterminen eller i samband med Kulturnatten på höstterminen. Många doktorander publicerar också litteraturkritik och andra kulturartiklar. Denna samverkan med det övriga samhället innebär att de senaste forskningsresultaten sprids i samhället. Intresset för de forskarstuderandes resultat är generellt också stort, även om det givetvis varierar något beroende på ämnets karaktär. I Mediearkivet får man exempelvis 222 träffar på den doktorand som under 2016 disputerade på en avhandling om fantasy: 90 träffar på den doktorand som under 2017 disputerade på en avhandling om poesi och politisk aktivism och 46 träffar på den doktorand som under 2017 disputerade på en avhandling om den svenska grafiska romanen.

Denna samverkan med det omgivande samhället har också den funktionen att den stödjer andras inläring. Doktoranderna presenterar och diskuterar komplicerade litteraturvetenskapliga resonemang och analyser på ett åskådligt och för en utomstående begripligt sätt.

Även det vetenskapliga samtalet i samband med forskarseminariet bör räknas till kategorin ”stödjande av andras lärande”. Här tränas doktoranderna fortlöpande i att inte bara kritisera utan framför allt bidra med konstruktiv kritik. Om man jämför med hur seminariediskussionerna såg ut för några decennier sedan är det tydligt att dagens seminariemiljö är betydligt mer konstruktiv och understödjande.

Även doktorandernas pedagogiska verksamhet stödjer förstås konkret andras lärande, i det här fallet yngre studenter. Samtliga doktorander ges under forskarutbildningen möjlighet att undervisa på avdelningen för litteraturvetenskap. Ambitionen är att denna pedagogiska praktik ska omfatta undervisning av varierande slag på olika typer av kurser, såväl klassiska salsföreläsningar i litteraturvetenskap och barnlitteratur som undervisning på nätet. En

svårighet här är dock att de tillsvidareanställda lärarnas tjänstgöring avgör hur mycket utrymme det finns för doktorandernas undervisning och att detta varierar från år till år. För några år sedan var utrymmet relativt stort, vilket innebär att merparten av dem som disputerat under de senaste fem åren undervisat relativt mycket och i varierande sammanhang. Under senare år har dock detta undervisningsutrymme för doktoranderna krympt beroende på nyanställningar av lektorer. Det har medfört att de doktorander som antagits på senare år huvudsakligen har varit verksamma inom nätutbildningen. Detta är något vi bör beakta och – om möjligt – åtgärda inför framtiden. Som framgått ges doktoranderna också möjlighet att inom ramen för utbildningens kursdel gå en högskolepedagogisk baskurs omfattande 3 hp samt en ytterligare frivillig pedagogisk fortsättningskurs om 4,5 hp.

Utformning, genomförande, resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att doktoranden, när examen utfärdas, kan visa intellektuell självständighet, (konstnärlig integritet), och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden ska också ha nått fördjupad insikt om vetenskapens/konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Den forskarstuderandes intellektuella självständighet och vetenskapliga redlighet utvecklas och tränas i samtliga moment i forskarutbildningen. Såväl handledningsprocessen och seminarieverksamheten vid avdelningen för litteraturvetenskap och SOL-institutionen som stödet till konferens- och forskarutbyten med andra lärosäten i och utanför Sverige syftar till att utveckla doktorandens intellektuella självständighet och forskningsmässiga redlighet. Därigenom understöds också progressionen i denna kunskapsprocess. Handledningsprocessen inleds exempelvis vanligen med mer handfasta råd och täta handledningsmöten. Självklara diskussionspunkter gäller vad som tidigare har framkommit inom forskningen på området, hur det aktuella projektet anknyter till denna forskning och hur det skiljer sig från föregångarna. Efterhand övergår handledningen i en annan fas, där doktoranden arbetar alltmer självständigt och handledarna fungerar som något av bollplank för idéer och analyser – men samtidigt utgör en första kontrollinstans. I slutfasen av avhandlingsarbetet tättnar samarbetet inför det obligatoriska slutseminariet och därefter själva disputationen. Det senare är två avgörande moment inom forskarutbildningen, där den forskarstuderandes självständighet och redlighet konkret granskas och bedöms.

På forskarseminariet sker en liknande utveckling i samband med doktorandens fortlöpande ventileringsavhandlingar eller utkast till avhandlingar. En doktorand i början av sin utbildning får ofta mer detaljerade synpunkter och frågor kring genomförande och planeringen av avhandlingsarbetet. Den doktorand som har kommit längre förväntas framlägga en mer genomarbetad och självständigt resonerande text.

Även i den omvända rollen som kritisk läsare/opponent på seminariet tränas doktoranden i att granska och värdera andras avhandlingsutkast och texter. Detsamma gäller för eventuella recensioner av vetenskaplig litteratur som doktoranderna skriver under sin forskarutbildning. När *Tidskrift för Litteraturvetenskap* senast var förlagd till Lund ingick 8 av de nydisputerade i tabell 1b i redaktionen.

De forskarstuderandes undervisning på grundutbildningen bidrar likaså till att utveckla deras självständighet, kritiska tänkande och värderingsförmåga. I samarbete med tillsvidareanställda lärare ges doktoranderna här självständiga roller som föreläsare och examinatorer. Likaså var några doktorander drivande i det pedagogiska utvecklingsarbetet kring ämnets nätkurser 2015.

Den obligatoriska fakultetsgemensamma forskarutbildningskurs som inleder alla HT-

doktoranders forskarstudier i Lund syftar bland annat till att doktoranderna ska kunna diskutera och problematisera frågor som berör vetenskapens samhällseliga betydelse och forskarnas etiska ansvar. Detta syfte knyter således direkt an till bedömningsgrunden. Vidare ska doktoranden kunna reflektera över betydelsen av mångfaldsfaktorer, till exempel genus och etnicitet, inom humanistisk forskning. Doktoranden ska också kunna identifiera och på ett ingående sätt diskutera sådana vetenskapsteoretiska problemställningar som är aktuella i det egna avhandlingsprojektet (se bifogad kursplan).

Även den specifikt litteraturvetenskapliga introduktionskursen har inslag – bland annat om ämneshistoria, ämnesidentitet och den litterära offentligheten – som problematiserar litteraturvetenskapens möjligheter och begränsningar i ett historiskt såväl som samtida perspektiv. I det nya obligatoriska forskarutbildningspaketet som kommer att gälla från och med 2019 – med tre obligatoriska introducerande delkurser – är denna metadimension ytterligare förstärkt och utvecklad och utgör konkret ramen för den första delkursen om ”Humaniora som vetenskap”.

Såväl forskningsetik som frågor om litteraturvetenskapens möjligheter och begränsningar är också problemställningar som är vanligt förekommande inom forskarseminariets ram. Hela teoribildningen kring världslitteraturen – som stod i centrum för forskarseminariet vårterminen 2018 – är inriktad på frågor om centrum och periferi, olika maktförhållanden, dominans och underordning, om vem som avgör vad som ska betraktas som världslitteratur, hur detta går till och varför.

Även forskarseminarieserien under vårterminen 2017 hade frågor om offentlighet och (litteratur)vetenskapens roll och funktion i centrum. Ett av dessa seminarier, den 31 januari 2017, hade exempelvis rubriken ”Litteraturvetenskapen roll i en föränderlig och orolig tid” och introducerades enligt följande: ”Den 20 januari blir Donald Trump USA:s president. Vi diskuterar litteraturvetenskap och populism, faktaresistens, politisk polarisering, den intellektuelles ansvar och hur vi ska tänka inför den tredje uppgiften med utgångspunkt i Johan Östlings och Katarina Bernhardssons skrift *Kunskapens nya rörelser* som kan hämtas här:

http://www.vitterhetsakad.se/ckeditor_assets/attachments/493/kunskapens_nya_rorelser_kvha_a_2016_webb.pdf”

Senare under denna termin (16 maj 2017) diskuterades bland annat Rita Felskis resonemang i *The Use of Literature* och *The Limits of Critique* om det litteraturvetenskapliga ämnets roll och möjligheter i en förändrat samhälle. Rita Felski kommer också att gästföreläsa på SOL under hösten 2018 i ett samarbete mellan det litteraturvetenskapliga forskarseminariet och Forum för Komparativ litteraturforskning.

Utformning, genomförande, resultat

Jämställdhet

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Det finns en stor medvetenhet om jämställdhetsaspekter vid avdelningen för Litteraturvetenskap och inom det litteraturvetenskapligaHandledarkollegiet. Det senare är den centrala instans som bestämmer inriktningen på och utvecklar forskarutbildningen. Handledarkollegiet bestod under våren 2018 av 14 personer, varav 8 män och 6 kvinnor. Till detta kom en doktorandrepresentant, som under våren 2018 var man. Inom ramen för Handledarkollegiet anläggs fortlöpande ett jämställdhetsperspektiv på forskarutbildningens olika moment. Ett antal medlemmar i Handledarkollegiet har därtill i sin forskning arbetat med genusfrågor och intersektionalitetsproblematik.

Rekrytering

Som framgår av HT-fakulternas plan för jämställdhet, likabehandling och mångfald 2017 [http://www.ht.lu.se/fileadmin/_migrated/content_uploads/JLM-plan_2017_BESLUT.pdf] ska rekryteringen av forskarstuderande bidra till en jämn könsfördelning. Som ett led i detta jämställdhetsarbete undersökte Språk- och litteraturcentrum 2013 hur rekryteringen av doktorander hade sett ut mellan åren 1998–2012. Under denna period antogs totalt 183 doktorander på de forskarutbildningsämnena som ingår i den nuvarande SOL-institutionen. Av dessa antagna doktorander var 110 personer eller 60 % kvinnor och 73 personer eller 40 % män. På forskarutbildningen i Litteraturvetenskap, allmän inriktning togs det under samma period in 23 doktorander, varav 13 kvinnor och 10 män. Historiskt är alltså könsbalansen god vid rekryteringen av doktorander på SOL-institutionen och i ämnet Litteraturvetenskap.

I skarven mellan 00-tal och 10-tal kom den litteraturvetenskapliga doktorandgruppen likväl att domineras av män. Detta var något som uppmärksammades och problematiserades inom lärar- och forskarkollektivet på litteraturvetenskap. En viktig förändring för att bredda rekryteringsprocessen var att hela Handledarkollegiet gjordes ansvarigt för och delaktigt i antagningsprocessen, istället för som tidigare en mindre grupp. Det innebar att fler perspektiv och synpunkter blev synliggjorda i antagningsprocessen.

De senaste åren har doktorandantagning tvärtom dominerats av kvinnliga sökande. Vårterminen 2018 sökte 17 personer doktorandtjänst i litteraturvetenskap. Av dessa var 10 kvinnor och 7 män. Den utsedda litteraturvetenskapliga tättgruppen bestod av tre kvinnor och en man, varav de tre kvinnorna rankades på plats 1-3. I konkurrens med fyra övriga ämnen på Språk- och litteraturcentrum om fyra doktorandtjänster rangordnades litteraturvetenskapens högst placerade sökande (en kvinna) på andra plats av totalt cirka 80 sökande – och kommer därmed att erbjudas en tjänst.

2017 ställde HT-fakulteterna av ekonomiska skäl in doktorandutlysningen.

2016 sökte 22 behöriga personer doktorandtjänst i litteraturvetenskap, varav 12 kvinnor och 10 män. Den utsedda tätgruppen bestod av tre kvinnor och 1 man, varav de tre kvinnorna rankades på plats 1-3. En kvinna antogs

2015 bestod tätgruppen för litteraturvetenskap av tre kvinnor. I konkurrensen med de övriga ämnena på Språk- och litteraturcentrum erhöll litteraturvetenskap dock ingen doktorandtjänst det året.

Handledning

För varje doktorand utses två handledare, en huvudhandledare och en bihandledare. Huvudregeln är att det ska vara en man och en kvinna. De fem aktiva doktoranderna vårterminen 2018 har samtliga en manlig och en kvinnlig handledare. Tre huvudhandledare är män, två är kvinnor.

Seminarieverksamhet

Doktorandseminariet leddes under många år av en kvinnlig och en manlig professor vilka alternerade som seminarieledare mellan terminerna. Sedan några år tillbaka leds seminariet istället gemensamt av två forskare frånHandledarkollegiet, företrädesvis en man och en kvinna, vilka skiftar från termin till termin. Detta seminarieupplägg innebär en ökad mångfald av forskningsperspektiv och forskare som synliggörs på seminariet, likaså en mer jämställd variation av inbjudna gästföreläsare.

Kursgivning

Under senare år har avdelningen för litteraturvetenskap, som tidigare diskuterats, inte haft möjlighet till kursgivning för doktorander i någon större utsträckning. I den kurslitteratur som tidigare tagits fram har jämställdhetsperspektivet förvisso beaktats, men likväl inte givits någon avgörande roll. Här identifierar vi ett utvecklingsområde inför framtida kursutveckling

Utformning, genomförande, resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att doktoranden genomför utbildningen inom planerad studietid.

Det finns en rad olika enskilda befattningshavare, organ och rutiner som tar aktiv del i uppföljningen av forskarutbildningen i litteraturvetenskap och dess innehåll, utformning, genomförande och examination. En central roll spelar här handledningen i form av kontinuerliga samtal och diskussioner mellan doktoranden och hans båda handledare. Dessa uppföljande samtal dokumenteras i den individuella studieplanen (ISP), där både doktorand och handledare har möjlighet att ge sin bild av hur arbetet med den gemensamt fastlagda planeringen av studierna har gestaltat sig. När doktorand och handledare formulerat sina synpunkter i ISP går denna till SOL:s FFU-prefekt för tillstyrkan. Därefter till HT:s forskarutbildningsdekan som efter granskning fastställer eller återremitterar ISP till institutionen. Här ser vi en utvecklingspotential i att det litteraturvetenskapliga Handledarkollegiet i högre grad skulle kunna fungera som en formell remissinstans för dessa individuella studieplaner.

En central roll i uppföljningen spelar också det litteraturvetenskapliga Handledarkollegiet. Här finns det möjlighet att följa upp enskilda doktoranders studier, men framför allt att fortlöpande diskutera utbildningen ur ovan angivna aspekter. En fråga som återkommande diskuteras är jämställdheten.

Formerna för det litteraturvetenskapliga forskarseminariet diskuteras och utvärderas inom ramen för detta seminarium samt inom Handledarkollegiet.

När det gäller kursdelen av utbildningen har utvärderingen främst skett i form av muntliga diskussioner i anslutning till kursens slut. Här ser vi ett utvecklingsområde och kommer att i högre grad formalisera dessa utvärderingar för att underlätta återkopplingen till bland annat Handledarkollegiet.

Hösten 2011 erbjöds HT:s nyantagna doktorander kursen "Finish on time" för att bistå dem i planeringen av sin utbildning.

När det gäller genomströmningen spelar den fortlöpande dialogen med handledarna och noggrann planering och uppföljning av studierna med hjälp av ISP en central roll. Därtill kommer att vi arbetar med andra personalsociala resurser för att undvika att doktoranderna avslutar sin utbildning utan att avlägga examen. Ett exempel är de årliga medarbetarsamtalen som doktoranderna har med den personal- och arbetsmiljöansvariga sektionsföreståndaren. Forskarutbildning på begränsad tid kan vara pressande och sjukskrivningar har förekommit. Efter två veckors sjukskrivning upprättar personalansvarig en rehabiliteringsplan tillsammans med medarbetaren. Företagshälsovården finns som en resurs och erbjuder medarbetaren

stödande samtal och behandling. I de fall en doktorand har önskat byta handledare har vi tillmötesgått det snarast möjligt.

Om man ser på genomströmningen ur ett femårsperspektiv – närmare bestämt de doktorander som disputerat under de senaste fem åren, från 2014 till 2018, har genomströmningen varit god. Av tabellen nedan framgår att av de tio doktorander som antogs mellan 2008 och 2012 har nio disputerat – den tionde kommer att disputerat under höstterminen 2018. Av dem som antagits sedan 2008 har vidare ingen hoppat av utbildningen. Av de fyra doktorander som antagits mellan 2013 och 2017 är samtliga fortsatt aktiva enligt tabell 1a.

<i>Doktorand</i>	<i>Antagningsår</i>	<i>Examinationsår</i>
Sjödén, Alfred	2008	2014
Conrad Thing, Neal Ashley	2009	2015
Henning, Peter	2009	2015
Lindegren, Kenneth	2010	2016
Svensson, Jimmie	2010	2017
Alkestrand, Malin	2011	2016
Erlanson, Erik	2011	2017
Stenbeck, Evelina	2011	2017
Ernst, Nina	2012	2017

Doktorandperspektiv

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrunder:

Doktoranden ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Utbildningen säkerställer en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö för doktoranden.

Det formella doktorandinflytandet är tydligt reglerat. Doktoranderna är representerade i alla beredande och beslutande organ vid Lunds universitet, vid HT-fakulteterna, institutionen, i sektionen och i avdelningen litteraturvetenskap. Förtroendeuppdrag ger förlängning av doktorandanställningen enligt rektorsbeslut. På institutionen finns 2 doktorandledamöter i styrelsen, 1 ledamot i Driftsenhet SOL/LUX som ansvarar för huset, dess drift och fysiska miljö. I sektionen som litteraturvetenskap tillhör finns 1 ledamot i sektionstyrelsen. Det finns även en doktorandrepresentant i ämnetsHandledarkollegium. Denna doktorand har rösträtt och har samma status som övriga ledamöter. Det innebär att doktoranden deltar i tillsättningen av nya doktorander, utdelning av stipendier samt alla övriga frågor som Handledarkollegiet ansvarar för. Doktorandrepresentanterna bör återkoppla till övriga doktorander och lyfta frågor de vill utveckla eller diskutera. När den framtida obligatoriska forskarutbildningskursen i litteraturvetenskap utvecklades 2017 deltog Handledarkollegiets doktorandrepresentant i arbetet.

Den fysiska miljön utgörs av institutionen Språk- och litteraturcentrum som är en flervetenskaplig miljö och möjliggör tvärvetenskapliga möten. Ett exempel är seminariet i komparativ litteraturvetenskap som samlar doktorander och forskare från litteraturvetenskap samt språkämnenas litteraturvetenskapliga inriktningar. Ett annat exempel är film- och mediehistoriska seminariet som drivs av filmvetenskap, som tillhör samma sektion som litteraturvetenskap, och ämnet mediehistoria. Vissa doktorander i litteraturvetenskap följer dessa seminarier förutom seminariet i litteraturvetenskap. Varje doktorand har tillgång till en egen arbetsplats med dator och infrastrukturell support. Institutionen har ett av Lunds universitets största bibliotek och ligger i nära anslutning till Lunds universitets huvudbibliotek. Den fysiska arbetsmiljön och den tillgängliga forskningsinfrastrukturen är god. För resor, besök vid andra lärosäten eller litteraturinköp har varje doktorand 25 000 kronor (ograduerade medel) från HT-fakulteterna till sitt förfogande. Ämnet har en egen stipendiefond som doktoranden kan söka rese- och konferensmedel ifrån. De litteraturvetenskapliga doktoranderna har därtill – tillsammans med doktorander i klassiska språk – förtur till stipendier från den av LU förvaldade Stiftelsen Hjalmar Gullbergs och Greta Thotts stipendiefond, vilken kan finansiera längre utlandsvistelser (max 1 termin) liksom forskningstid efter disputationen. Vid fakulteten utlyses ett flertal rese- och forskningsstipendier 2 gånger per år som doktoranderna regelmässigt tilldelas.

Arbetsmiljö- och personalansvaret. Föreståndaren för sektionen som består av 2 avdelningar varav den för litteraturvetenskap är en, tillhör för närvarande ämnet litteraturvetenskap. Föreståndaren har ansvar för all personal inklusive doktoranderna i litteraturvetenskap. Varje år kallas alla doktorander till medarbetarsamtal med föreståndaren, förutom den doktorand som handleds av föreståndaren. Denna doktorand kallas till samtal med någon i institutionens ledningsgrupp. Under medarbetarsamtalet tas följande frågor upp: Arbetsmiljön och den psykosociala miljön, hur arbetet med avhandling och kurser fortlöper, hur handledningen fungerar, om doktoranden är i behov av stöd i någon form, hur eventuell egen undervisning fungerar. Vid behov återkopplar föreståndaren till handledare och/eller till Handledarkollegiets ordförande och vid behov kan synpunkter från enskilda doktorander diskuteras i Handledarkollegiet. Alla nyantagna doktorander informeras om att föreståndaren har personalansvaret för doktoranderna. Föreståndaren har i regel avslutningssamtal med de nydisputerade eller samtal strax före disputationen. Vid eventuell längre sjukskrivning, dvs mer än 2 veckor, är det föreståndaren som ansvarar för att en rehabiliteringsplan utformas i samråd med den sjukskrivna, ansvarig läkare samt huvudhandledare. Detta har fungerat utmärkt vid tidigare längre sjukskrivningar. På institutionen som helhet utfördes den senaste psykosociala enkäten 2016. Enligt sammanställningen besvarade 15 % av SOL-institutionens doktorander enkäten och framstod som nöjda eller mycket nöjda med sin situation.

Doktorandens individuella inflytande. Navet är doktorandens samarbete med handledarna. Varje doktorand har stora möjligheter att påverka sin utbildning i samråd med sina handledare. Det handlar om val av kurser, utlandsvistelse, undervisning, högskolepedagogiska kurser, tidsramar, framlägg på seminariet. I regel träffar doktoranderna båda handledarna samtidigt flera gånger per termin. Den individuella studieplanen används för att planera och utvärdera arbetet med avhandlingen. Planen skrivs under av doktorand och huvudhandledare en gång per år och lämnas till institutionens FFU-prefekt. Då varje doktorand har en arbetsplats i samma miljö som övriga kolleger i ämnet finns även en kollegial relation i vardagen som möjliggör samtal med andra kolleger än handledarna. Närvaron både bland doktorander och övrig personal är hög vilket bidrar till att miljön är levande och seniora forskare tillgängliga. Det är centralt att doktoranderna blir en del av kollegiet. De kallas till alla personalmöten (8 gånger per år) och deras synpunkter tas till vara vid ett personalinternat som sker 1 gång per år. Vid detta tillfälle diskuteras i regel mer tidskrävande utvecklingsarbeten som rör grund- och masterutbildningarna samt arbetsmiljörelaterade frågor. Vad gäller forskarutbildningen, diskuteras den främst i Handledarkollegiet och doktoranden gör detta fortlöpande med sina handledare och med föreståndaren och övriga kolleger. Ett utvecklingsområde är att systematisera utvärderingar av utbildning och kurser med regelbundna uppföljningar i Handledarkollegiet. För närvarande sker det informellt främst med handledarna men utvärderingsarbetet är inte systematiserat.

Vi menar att doktoranderna har stora möjligheter att påverka sin egen utbildnings upplägg och innehåll, och därmed också kvaliteten i samråd med handledare och föreståndare. Brister som påtalas kan vid behov omsättas i kvalitetshöjande åtgärder och diskuteras i Handledarkollegiet.

Arbetsliv och samverkan

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet, både inom och utanför akademien.

Forskarutbildningen i litteraturvetenskap är utformad och genomförs på ett sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta såväl existerande som föränderliga villkor inom och utom akademien. Vad gäller det mer systematiska arbetet kring doktorandernas karriärplanering *utanför* akademien identifierar vi dock en utvecklingspotential.

Av de 9 doktorander som har disputerat under de fem senaste åren (tabellbilaga 1b) har 5 stycken efter disputationen varit verksamma som lärare vid olika universitet och högskolor, förutom Lunds universitet bland annat på Halmstad högskola, Karlstad universitet, Linnéuniversitetet, Malmö universitet etc. Med tanke på den korta tid som gått sedan disputationen rör det sig, naturligt nog, företrädesvis om vikariat och tillfälliga anställningar. En av dessa doktorer har dock erhållit en tillsvidareanställning som biträdande lektor vid Linnéuniversitetet.

Av dessa 9 nydisputerade doktorer har vidare, i skrivande stund, 4 stycken erhållit större forskningsanslag, vilket givit dem möjlighet att utveckla olika postdoc-projekt.

De är också viktigt att framhålla att de disputerade doktorernas tjänstgöring i universitetsvärlden inte enbart gällt undervisning i litteraturvetenskap utan också inkluderat undervisning i andra närbesläktade discipliner såsom svenska, svenska med didaktisk inriktning, förlags- och bokmarknadskunskap, författarskolan etc. Även annan slags tjänstgöring inom universitetsvärlden har varit aktuell. En disputerad har således under det senaste året tjänstgjort som studievägledare vid Språk- och litteraturcentrum. En annan har i stor utsträckning varit föräldraledig

Som tidigare framgått har det internationella inslaget i forskarutbildningen ökat kraftigt under senare år. Samtliga, eller så gott som samtliga nydisputerade, har under forskarutbildningen spenderat tid vid utländska lärosäten. Som ett direkt resultat av en sådan utlandsvistelse har en av våra nydisputerade doktorer under 2018/2019 fått ett vikariat som svensk lektor vid Columbia University, New York.

De senare exemplen på de nydisputerade doktorernas verksamhet visar att forskarutbildningen i litteraturvetenskap inte enbart ger ämnesspecifika kunskaper utan också tränar mer generella kunskaper och färdigheter. Det gäller exempelvis det logiska och analytiska tänkandet, den textanalytiska kompetensen, förmågan till kommunikation i tal och skrift liksom förmågan att relatera till och samarbeta med skilda kolleger i olika lärolag eller grupperingar. Denna typ av samarbeten förutsätter även att doktoranden under forskarutbildningen har tränat sin förmåga att planera sin verksamhet och hålla sig till givna tidsramar. Detta är något som betonas under forskarutbildningen, där doktoranden varje

termin tillsammans med sina handledare reflekterar kring kurs- och avhandlingsarbetet och kontinuerligt uppdaterar den individuella studieplanen.

Huvudsakligt fokus i den litteraturvetenskapliga forskarutbildningen ligger på forskarkurser och på avhandlingsarbete. Som framgått förbereder utbildningen emellertid också doktoranden för en framtida lärartjänst inom högskolevärlden. Samtliga doktorander ges under forskarutbildningen möjlighet att undervisa på avdelningen för litteraturvetenskap. Ambitionen är att denna praktik ska omfatta undervisning av varierande slag på olika typer av kurser, såväl klassiska salsföreläsningar i litteraturvetenskap och barnlitteratur som undervisning på nätet. Doktoranderna ges också möjlighet att inom ramen för utbildningens kursdel gå en högskolepedagogisk baskurs omfattande 3 hp. En svårighet i sammanhanget är, som nämnts, att de tillsvidareanställda lärarnas tjänstgöring reglerar från termin till termin hur mycket utrymme det finns för doktorandernas undervisning. De senaste åren har utrymmet för denna tjänstgöring krympt. Här finns en utvecklingspotential för forskarutbildningen, där Handledarkollegiet bör ta ställning till vad som ska utgöra en rimlig respektive minsta undervisningsnivå för våra forskarstuderande.

Den litteraturvetenskapliga avdelningens relation till de nydisputerade doktorerna är genomgående god. Många av dessa finns i själva verket kvar i vår forskarmiljö, då de undervisar på våra kurser, har fått forskningsfinansiering som de förlagt till Språk- och litteraturcentrum eller är anknutna forskare. Våren 2018 gäller det exempelvis för sex av de nio nydisputerade forskarna i tabell 1b.

Den på SOL nyligen instiftade kategorin ”anknuten forskare” har verksamt bidragit till att knyta samman avdelningen för litteraturvetenskap med alumner från olika generationer. Att vara anknuten forskare innebär att man har en profil på avdelningens hemsida, kan registrera sin forskning i LU:s databas, får tillgång till en epostadress och viss infrastruktur, men att man som motprestation måste vara aktiv i forskningsmiljön och i seminarieverksamheten. Det har även inneburit en möjlighet för forskare som disputerade på 00-talet att återknyta kontakten med avdelningen och ämnet. För den litteraturvetenskapliga forskarmiljön innebär det ett viktigt och välkommet tillskott av forskare och forskningsperspektiv.

Under forskarutbildningen uppmanas doktoranderna också att på olika sätt – dock i rimlig mängd – samverka med det omgivande samhället. Detta, menar vi, är inte minst viktigt för ett ämne som litteraturvetenskap, som får mycket av sin legitimitet i relation till kulturvärlden och en intresserad allmänhet. Det kan för doktoranderna handla om offentliga föredrag på Humanist- och Teologdagarna på vårterminen eller i samband med Kulturnatten i Lund på höstterminen. Många doktorander publicerar också kulturartiklar eller populärvetenskapliga artiklar.

Denna erfarenhet av samverkan med det omgivande samhället förbereder doktoranderna för arbetslivet efter disputationen och ger också konkreta ingångar till och kontakter med detta arbetsliv. Denna utåtriktade verksamhet är något de disputerade doktorerna bär med sig och efter hand utvecklar. Samtliga alumni som vi har haft kontakt med redovisar åtaganden på detta område. I ett lite längre tidsperspektiv är det tydligt hur disputerade doktorer från litteraturvetenskap i Lund har betydelsefulla poster i kulturlivet, exempelvis på dagstidningarnas kulturredaktioner. Andra återfinns inom skolvärlden och på förlag. Grundskolan och gymnasiet ser vi över huvud taget som en viktig framtida karriärmöjlighet för våra forskarstuderande, då LU:s lärarutbildning, som tidigare varit förlagd till Campus

Helsingborg, under det gångna året flyttats till SOL. En avhandling med didaktisk profil öppnar möjligheter både inom skolans värld och inom högskolevärldens olika lärarutbildningar.

Med tanke på hur hård konkurrensen är idag för att få en doktorandtjänst i litteraturvetenskap är det inte att förvåna att det generellt går bra för våra nydisputerade doktorer.